

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 03 30
COM(2012) 152 final

2012/0076 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos pozicijos Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimu, dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Remiantis Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimo¹ (toliau – Ankaros susitarimas) 12 straipsniu ir Ankaros susitarimo papildomo protokolo² (toliau – Papildomas protokolas) 36 straipsniu, laisvas Sąjungos ir Turkijos darbuotojų judėjimas turi būti užtikrintas laipsniškai. Ankaros susitarimo 9 straipsnyje nustatyta, kad taikant Susitarimą draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės. Papildomo protokolo 39 straipsnyje nustatyta, kad Asociacijos taryba priima Turkijos pilietybę turintiems darbuotojams, judantiems Sąjungoje, ir jų šeimos nariams, gyvenantiems Sąjungoje, skirtas socialinės apsaugos priemonės, ir išvardinti keli koordinavimo principai, kurie tomis priemonėmis turėtų būti įgyvendinti.

Pirmasis Ankaros susitarime ir jo papildomame protokole nustatytų socialinės apsaugos koordinavimo principų įgyvendinimo žingsnis buvo 1980 m. rugsėjo 19 d. priimtas Asociacijos tarybos sprendimas Nr. 3/80 dėl Europos Bendrijų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų taikymo Turkijos darbuotojams ir jų šeimos nariams³ (toliau – Sprendimas Nr. 3/80). Antrasis žingsnis – Reglamento, skirto Sprendimo Nr. 3/80 nuostatoms įgyvendinti, priėmimas – taip ir nebuvo žengtas.⁴

Tuo metu Teisingumo teismas nusprendė, kad Sprendimo Nr. 3/80 3 straipsnio 1 dalis dėl nediskriminavimo principo ir šio sprendimo 6 straipsnis dėl gyvenamosios vietos sąlygos netaikymo, kai tai susiję su pagal Sprendimą mokėtinomis išmokomis, turi tiesioginį poveikį ir jais galima remtis nacionaliniuose teismuose⁵.

Siekiant teisinio tikrumo ir visiško socialinės apsaugos koordinavimo principų, nustatytų Ankaros susitarime ir jo papildomame protokole, poveikio, Asociacijos taryba turi priimti naują sprendimą, kuris pakeistų Sprendimą Nr. 3/80. Pirmesnis Komisijos pasiūlymas įgyvendinti Sprendimą Nr. 3/80 bus atsiimtas, nes naujuoju Asociacijos tarybos sprendimu ketinama vienu metu įgyvendinti Susitarimo ir jo protokolo prievoles.

Bendrosios aplinkybės

Ankaros susitarimo ir Papildomo protokolo nuostatas dėl laisvo darbuotojų judėjimo bei joms įgyvendinti priimtas priemonės, visų pirma Asociacijos tarybos sprendimą Nr. 1/80, turėtų papildyti tinkamos socialinės apsaugos koordinavimo priemonės. Be to, Papildomo protokolo 39 straipsnyje pateiktos aiškios socialinių apsaugos sistemų koordinavimo nuostatos, kurias reikia įgyvendinti. Tam būtinas Asociacijos tarybos sprendimas.

Keliuose kituose Asociacijos susitarimuose su trečiosiomis šalimis nustatytos panašios socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatos. Šis pasiūlymas yra pasiūlymų rinkinio, į

---

¹ OL 217, 1964 12 29, p. 3687/64.

² OL L 293, 1972 12 29, p. 3.

³ OL C 110, 1983 4 25, p. 60.

⁴ 1983 m. vasario 2 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento Sprendimui Nr. 3/80 įgyvendinti, COM(83) 13.

⁵ ETT byla C-262/96 *Sürül* ir byla C-485/07 *Akdas*.

kurių įtraukti panašūs pasiūlymai dėl susitarimų su Albanija, Juodkalnija ir San Marinu, dalis. Pirmąjį panašių pasiūlymų dėl susitarimų su Alžyru, Maroku, Tunisu, Kroatija, buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Izraeliu rinkinį Taryba priėmė 2010 m. spalio mėn.⁶

Siekiant nustatyti poziciją, kurios Sąjunga turės laikytis šioje Asociacijos taryboje, būtinas Tarybos sprendimas.

Pasiūlymo srityje galiojančios nuostatos

Europos Sąjungos lygmeniu valstybių narių socialinės apsaugos sistemos yra koordinuojamos vadovaujantis Reglamentu (EB) Nr. 883/2004⁷ ir jo įgyvendinimo Reglamentu (EB) Nr. 987/2009⁸.

Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1231/2010⁹ išplečiamas Reglamento (EB) Nr. 883/2004 ir Reglamento (EB) Nr. 987/2009 nuostatų taikymas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems jos dar netaikytos tik dėl jų pilietybės. Šiame reglamente jau numatytas draudimo laikotarpis, kuriuos Turkijos darbuotojai dirbo įvairiose valstybėse narėse, sumavimo principas, susijęs su teise gauti tam tikras išmokas, kaip nustatyta Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnio 2 dalyje.

Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais

Nuo tada, kai 1963 m. buvo pasirašytas Ankaros asociacijos susitarimas, kuris buvo papildytas 1970 m. priėmus Papildomą protokolą, Turkija yra asocijuota Europos integracijos projekto dalyvė. Šiais susitarimais siekiama laipsniškai užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą tarp Turkijos ir ES. Vykdamas šią programą nustatančias nuostatas, Papildomo protokolo 39 straipsnyje nustatytos socialinės apsaugos koordinavimo nuostatos. Visiškai įgyvendinant šias nuostatas, bus stiprinami ypatingi santykiai su Turkija, kaip tai numatyta ES sutarties 8 straipsnyje. Tuo pačiu, Turkija turės galimybę suderinti savo socialinės apsaugos koordinavimo politiką su ES politika, rengdamasi būsimam stojimui į ES.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI IR POVEIKIO VERTINIMAS

Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis

Šis valstybių narių ir Turkijos socialinių apsaugos sistemų koordinavimo pasiūlymas pakeis Sprendimą Nr. 3/80. Pasiūlymas parengtas beveik taip pat kaip šešių Asociacijos tarybos sprendimų projektų, t. y. Stabilizacijos ir asociacijos tarybos sprendimai dėl Alžyro, Maroko, Tuniso, Kroatijos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Izraelio, rinkinys, dėl kurio Europos Sąjungos pozicija buvo priimta Taryboje 2010 m. spalio mėn. 2010 m. Taryboje buvo išsamiai deramasi dėl tokių sprendimų turinio. Prieš derybas aktyvios diskusijos su visomis valstybėmis narėmis vyko Socialinės apsaugos sistemų koordinavimo administracinėje komisijoje.

---

⁶ OL L 306, 2010 11 23.

⁷ OL L 166, 2004 4 30, p. 1.

⁸ OL L 284, 2009 10 30, p. 1.

⁹ OL L 344, 2010 12 29, p. 1. Remiantis protokolais Nr. 21 ir 22, Danijai ir Jungtinei Karalystei Reglamentas (ES) Nr. 1231/2010 yra neprivalomas ir netaikomas. Tačiau Jungtinei Karalystei toliau privalomas ir taikomas pirmesnis Reglamentas (EB) Nr. 859/2003, OL L 124, 2003 5 20, p. 1.

Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas

Nepriklausomo tyrimo neprireikė.

Poveikio vertinimas

Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnyje nustatytos valstybių narių ir Turkijos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatos. Keliuose kituose susitarimuose su trečiosiomis šalimis nustatytos panašios socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatos. Visuose juose nustatyta, kad atitinkamos tais susitarimais įsteigtos institucijos sprendimas yra būtinas, kad 39 straipsnyje nustatyti koordinavimo principai įsigaliotų.

Minėtų susitarimų nuostatomis dėl socialinės apsaugos siekiama, kad atitinkamos asocijuotosios šalies darbuotojas galėtų gauti tam tikras socialinės apsaugos išmokas, teikiamas pagal tos (-tų) valstybės (-ių) narės (-ių) teisės aktus, kurie jam yra arba buvo taikomi. Remiantis abipusiškumo principu, tas pats taikoma ES piliečiui, dirbančiam asocijuotojoje šalyje.

Kadangi šio pasiūlymų keturioms asocijuotoms šalims (Albanijai, Juodkalnijai, San Marinui ir Turkijai) rinkinio nuostatos yra beveik identiškos (jos taip pat beveik identiškos 2010 m. Tarybos priimto pirmojo šešių sprendimų dėl Alžyro, Maroko, Tuniso, Kroatijos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Izraelio rinkinio nuostatoms), valstybių narių socialinės apsaugos įstaigoms bus lengviau taikyti šias nuostatas. Taikydamos šių pasiūlymų nuostatas, nacionalinės socialinės apsaugos įstaigos gali patirti tam tikrų finansinių padarinių, nes jos turės teikti, pavyzdžiui, išmokas, kaip nurodyta Papildomo protokolo 39 straipsnyje. Tačiau šis straipsnis taikomas tik asmenims, kurie moka arba mokėjo įmokas į atitinkamos šalies nacionalinę socialinės apsaugos sistemą, kaip tai numatyta pagal tos šalies nacionalinius teisės aktus. Bet kuriuo atveju šiuo metu gali būti sudėtinga nustatyti tikslų šių pasiūlymų poveikį nacionalinėms socialinės apsaugos sistemoms.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Siūlomų veiksmų santrauka

Šiame pasiūlyme pateikiamas Tarybos sprendimas dėl Sąjungos pozicijos Asociacijos taryboje, įsteigtoje Susitarimu su Turkija, o jo priede pateikiamas Asociacijos tarybos socialinės apsaugos srities sprendimo projektas.

Siūlomu Asociacijos tarybos sprendimu įvykdomas Papildomo protokolo 39 straipsnio reikalavimas priimti tokį sprendimą, kad būtų įgyvendinti tame straipsnyje nustatyti socialinės apsaugos principai. Todėl šiame sprendime pateikiamos įgyvendinimo nuostatos, susijusios su tomis Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnio nuostatomis, kurių dar nėra Reglamente (ES) Nr. 1231/2010. Taip pat priimama speciali nuostata, kaip ir Sprendime Nr. 3/80, Susitarimo 9 straipsniui socialinės apsaugos koordinavimo srityje įgyvendinti.

Be to, siūlomu Asociacijos tarybos sprendimu užtikrinama, kad nuostatos, susijusios su išmokų eksportu ir šeimos išmokų skyrimu, remiantis abipusiškumo principu, taip pat būtų taikomos teisėtai Turkijoje dirbantiems ES darbuotojams ir teisėtai Turkijoje gyvenantiems jų šeimos nariams. Kadangi toks Asociacijos tarybos sprendimas viršytų Papildomo protokolo 39 straipsnio aprėptį, Asociacijos tarybos sprendimo projektas taip pat grindžiamas Ankaros susitarimo 22 straipsnio 3 dalimi.

Teisinis pagrindas

Tarybos sprendimas dėl pozicijos, kurios turi būti laikomasi Asociacijos taryboje, turėtų būti grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 218 straipsnio 9 dalimi kartu su 48 straipsniu.

Iš tiesų, Ankaros susitarime ir Papildomame protokole nustatyta teisinė situacija skiriasi nuo kituose atitinkamuose Asociacijos susitarimuose nustatytos teisinės situacijos, nes, priešingai nei kituose susitarimuose, Ankaros susitarime ir Papildomame protokole aiškiai nustatyta, jog laisvo darbuotojų judėjimo tikslo bus siekiama laipsniškai. Šiuo atžvilgiu laisvo darbuotojų judėjimo sąvoka turi būti suprantama taip pat kaip atitinkamose Sąjungos nuostatose (žr. Ankaros susitarimo 12 straipsnį).

Iš tikrųjų, laisvas darbuotojų judėjimas tarp Turkijos ir ES visiškai neužtikrintas, todėl dabartinės teisinės situacijos neįmanoma apibūdinti kaip vidaus rinkos išplėtimo laisvo darbuotojų judėjimo požiūriu (kaip kad yra EEE ir Šveicarijos atveju). Vis dėlto, atsižvelgiant į kitokią perspektyvą, numatytą Asociacijos susitarime ir Papildomame protokole, kuriais siekiama kiek įmanoma labiau Sąjungos laisvo darbuotojų judėjimo nuostatų principus taikyti Turkijos piliečiams¹⁰, socialinės apsaugos nuostatų įgyvendinimo – būtinos darbuotojų judėjimo išdavos – teisinis pagrindas taip pat turi būti SESV 48 straipsnis.

Subsidiarumo principas

Papildomame protokole yra nustatyti socialinės apsaugos sistemų koordinavimo principai, kuriuos visos valstybės narės turi taikyti vienodai. Todėl šie principai turi būti įgyvendinami vienodomis sąlygomis, o tai lengviau pasiekti Sąjungos lygmeniu.

Proporcingumo principas

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą dėl toliau nurodytų priežasčių.

Nacionalinių socialinės apsaugos sistemų nustatymas, organizavimas ir finansavimas toliau priklausys išimtinai valstybių narių kompetencijai.

Pasiūlymu organizuojamas tik valstybių narių ir Turkijos socialinės apsaugos sistemų koordinavimas, siekiant naudoti šių šalių piliečiams. Be to, pasiūlymas neturi įtakos jokioms teisėms ar pareigoms, kylančioms iš valstybių narių ir Turkijos sudarytų dvišalių socialinės apsaugos susitarimų, kuriais atitinkamiems asmenims sudarytos palankesnės sąlygos.

Šis pasiūlymas yra panašių pasiūlymų rinkinio dalis, todėl juo sumažinama nacionalinėms valdžios institucijoms tenkanti finansinė ir administracinė našta bei užtikrinamas vienodas socialinės apsaugos nuostatų, nustatytų Asociacijos susitarimuose su trečiosiomis šalimis, taikymas.

Pasirinkta priemonė

Siūloma priemonė – Tarybos sprendimas, kurio priede pateikiamas Asociacijos tarybos sprendimo projektas.

Kitos priemonės nebūtų tinkamos dėl toliau nurodytų priežasčių.

---

¹⁰ Žr. ETT bylą C-275/02 *Ayaz*, 44–45 dalis, bylą C-467/02 *Cetinkaya*, 42–43 dalis.

Kitų siūlomos priemonės įgyvendinimo alternatyvų nėra. Pagal Susitarimo papildomo protokolo 39 straipsnį būtinas Asociacijos tarybos sprendimas. Sutarties 218 straipsnio 9 dalyje numatyta priimti Tarybos sprendimą, siekiant nustatyti Sąjungos poziciją Susitarimu įsteigtoje institucijoje, kai tai institucijai tenka priimti teisinę galią turinčius sprendimus.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

5. NEPRIVALOMI ELEMENTAI

Supaprastinimas

Pasiūlymu numatoma supaprastinti ir nacionalinių valdžios institucijų, ir privačių šalių atliekamas administracines procedūras.

Išsamus pasiūlymo paaiškinimas

A. Tarybos sprendimas dėl Sąjungos pozicijos Asociacijos taryboje, įsteigtoje Asociacijos susitarimu su Turkija, dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų.

1 straipsnis

Šiuo straipsniu numatomas ES pozicijos ES ir Turkijos Asociacijos taryboje priėmimas.

B. Pridedamas Asociacijos tarybos sprendimo projektas dėl Susitarime nurodytų socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų.

I dalis. Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Šiame straipsnyje apibrėžiami valstybės narės ir Turkijos teisės aktuose vartojami terminai „susitarimas“, „reglamentas“, „įgyvendinimo reglamentas“, „valstybė narė“, „darbuotojas“, „šeimos narys“, „teisės aktai“, „išmokos“ ir „eksportuojamos išmokos“. Jame taip pat pateikiama nuoroda į reglamentą bei įgyvendinimo reglamentą dėl kitų pridedamame sprendime vartojamų terminų.

2 straipsnis

Vadovaujantis Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnio formuluote, šiame straipsnyje apibrėžiami asmenys, kuriems taikomas pridedamas sprendimas.

3 straipsnis

Šiame straipsnyje nustatoma nediskriminavimo principu grindžiama tvarka visiems asmenims, kuriems šis susitarimas taikomas dėl socialinės apsaugos išmokų.

II dalis

Valstybių narių ir Turkijos santykiai

Šioje pridedamo sprendimo dalyje pateikiami Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnio 4 dalyje nustatyti principai ir ES piliečiams bei jų šeimų nariams taikomas abipusiškumo principas.

4 straipsnis

Šiame straipsnyje nustatomas piniginių išmokų eksporto principas, kaip numatyta Susitarimo su Turkija papildomo protokolo 39 straipsnio 4 dalyje, ir patikslinama, kad šis principas taikomas tik išmokoms, nurodytoms pridedamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies i punkte, kuriame išvardytos šioje dalyje minimos išmokos.

III dalis

Ivairios nuostatos

5 straipsnis

Šiame straipsnyje pateikiamos bendrosios valstybių narių bei jų įstaigų ir Turkijos bei jos įstaigų bendradarbiavimo nuostatos ir išmokų gavėjų bei atitinkamų įstaigų bendradarbiavimo nuostatos. Šios nuostatos panašios į Reglamento (EB) Nr. 883/2004 76 straipsnio 3 dalyje, 4 dalies pirmoje ir trečioje pastraipoje bei 5 dalyje nustatytas nuostatas.

6 straipsnis

Šiuo straipsniu nustatoma administracinių patikrinimų ir sveikatos patikrinimo tvarka, panaši į Reglamento (EB) Nr. 987/2009 87 straipsnyje nustatytą tvarką. Be to, jame numatoma galimybė priimti kitas šios srities įgyvendinimo nuostatas.

7 straipsnis

Šiame straipsnyje nurodoma galimybė pasinaudoti Susitarime nustatyta ginčų sprendimo procedūra.

8 straipsnis

Šiame straipsnyje pateikiama nuoroda į pridedamo sprendimo II priedą, panašų į Reglamento (EB) Nr. 883/2004 XI priedą, kuris yra būtinas siekiant nustatyti reikalingas specialias Turkijos teisės aktų, susijusių su pridedamu sprendimu, taikymo nuostatas.

9 straipsnis

Šiuo straipsniu galiojančių valstybės narės ir Turkijos susitarimų administracines procedūras leidžiama toliau taikyti tam tikromis sąlygomis.

10 straipsnis

Šiame straipsnyje numatoma galimybė sudaryti papildomus administracinius susitarimus.

11 straipsnis

Šiame straipsnyje numatytos pereinamojo laikotarpio nuostatos yra panašios į Reglamento (EB) Nr. 883/2004 87 straipsnio 1, 3, 4, 6 ir 7 dalių nuostatas. Be to, jame pateikiama nuostata dėl priėmus Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-485/07 *Akdas* dėl Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio 1 dalies tiesioginio poveikio Turkijos darbuotojų, kuriems prieš įsigaliojant Sprendimui valstybė narė teikė pensiją arba išmoką, teisių apsaugos.

12 straipsnis

Šiame straipsnyje išaiškinamas pridedamo sprendimo priedų teisinis statusas ir jų keitimo tvarka.

13 straipsnis

Šiame straipsnyje patikslinama pridedamo sprendimo įsigaliojimo data.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Europos Sąjungos pozicijos Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimu, dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 48 straipsnį kartu su 218 straipsnio 9 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarime¹ (toliau – Susitarimas) ir Susitarimo papildomame protokole² (toliau – Papildomas protokolas) nustatyta, kad laisvas Sąjungos ir Turkijos darbuotojų judėjimas turi būti užtikrintas laipsniškai;
- (2) Susitarimo 9 straipsnyje nustatyta, kad taikant Susitarimą draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės;
- (3) Papildomo protokolo 39 straipsnyje nustatyta, kad Asociacijos taryba priima socialinės apsaugos priemones Turkijos pilietybę turintiems darbuotojams, judantiems Bendrijoje, ir jų šeimos nariams, gyvenantiems Bendrijoje;
- (4) pirmasis Papildomo protokolo 39 straipsnio ir Susitarimo 9 straipsnio įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje žingsnis buvo 1980 m. rugsėjo 19 d. priimtas Asociacijos tarybos sprendimas Nr. 3/80 dėl Europos Bendrijų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų taikymo Turkijos darbuotojams ir jų šeimos nariams³ (toliau – Sprendimas Nr. 3/80);
- (5) būtina užtikrinti, kad Susitarimo 9 straipsnis ir Papildomo protokolo 39 straipsnis yra visiškai įgyvendinti socialinės apsaugos srityje;
- (6) reikia atnaujinti Sprendimo Nr. 3/80 turinį, kad jo nuostatos atitiktų Europos Sąjungos socialinės apsaugos koordinavimo pokyčius⁴;

---

¹ OL 217, 1964 12 29, p. 3687/64.

² OL L 293, 1972 12 29, p. 3.

³ OL C 110, 1983 4 25, p. 60.

⁴ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, OL L 166, 2004 4 30, p. 1.; 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento

- (7) todėl Sprendimas Nr. 3/80 turėtų būti panaikintas ir pakeistas Asociacijos tarybos sprendimu, kuris vienu žingsniu įgyvendintų atitinkamas Susitarimo ir Papildomo protokolo nuostatas dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pozicija, kurios Europos Sąjunga turi laikytis Asociacijos taryboje, įsteigtoje Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimu, dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų grindžiama prie šio sprendimo pridedamu Asociacijos tarybos sprendimo projektu.

Neesminiams Sprendimo projekto pakeitimams gali pritarti Sąjungos atstovai Asociacijos taryboje be papildomo Tarybos sprendimo.

2 straipsnis

Asociacijos tarybos sprendimas skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

Priimta Briuselyje,

*Tarybos vardu
Pirmininkas*

---

ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009, OL L 284, 2009 10 30, p. 1; Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1231/10, kuriuo išplečiamas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 ir Reglamentas (EB) Nr. 987/2009 taikymas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems tie reglamentai dar netaikomi tik dėl jų pilietybės, OL L 344, 2010 12 29, p. 1.

PRIEDAS

Projektas

ES IR TURKIJOS ASOCIACIJOS TARYBOS SPRENDIMAS NR. .../...

[data]

dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų

ASOCIACIJOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimą¹, ypač į jo 22 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 1970 m. lapkričio 23 d. Papildomą protokolą², ypač į jo 39 straipsnį,

kadangi:

- (1) Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarime (toliau – Susitarimas) ir 1970 m. lapkričio 23 d. Susitarimo papildomame protokole (toliau – Papildomas protokolas) nustatyta, kad laisvas Sąjungos ir Turkijos darbuotojų judėjimas turi būti užtikrintas laipsniškai;
- (2) Susitarimo 9 straipsnyje nustatyta, kad taikant Susitarimą draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės;
- (3) Papildomo protokolo 39 straipsnyje numatytas Turkijos ir valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimas ir nustatyti šio koordinavimo principai;
- (4) Papildomo protokolo 39 straipsnyje nustatyta, kad Asociacijos taryba priima socialinės apsaugos priemones Turkijos pilietybę turintiems darbuotojams, judantiems Bendrijoje, ir jų šeimos nariams, gyvenantiems Bendrijoje;
- (5) pirmasis Papildomo protokolo 39 straipsnio įgyvendinimo žingsnis buvo 1980 m. rugsėjo 19 d. priimtas Asociacijos tarybos sprendimas Nr. 3/80 dėl Europos Bendrijų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų taikymo Turkijos darbuotojams ir jų šeimos nariams³ (toliau – Sprendimas Nr. 3/80);
- (6) būtina užtikrinti, kad Susitarimo 9 straipsnis ir Papildomo protokolo 39 straipsnis būtų visiškai įgyvendinti socialinės apsaugos srityje;
- (7) reikia atnaujinti Sprendimo Nr. 3/80 turinį, kad jo nuostatos atitiktų naujausius Europos Sąjungos socialinės apsaugos koordinavimo pokyčius;
- (8) Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1231/2010⁴ išplečiamas Reglamento (EB) Nr. 883/2004 ir Reglamento (EB) Nr. 987/2009 nuostatų taikymas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems

---

¹ OL 217, 1964 12 29, p. 3687/64.

² OL L 293, 1972 12 29, p. 3.

³ OL C 110, 1983 4 25, p. 60.

⁴ OL L 344, 2010 12 29, p. 1.

jos dar netaikytos tik dėl jų pilietybės. Šiame reglamente jau numatytas draudimo laikotarpis, kuriuos Turkijos darbuotojai dirbo įvairiose valstybėse narėse, sumavimo principas, susijęs su teise gauti tam tikras išmokas, kaip nustatyta Papildomo protokolo 39 straipsnio 2 dalyje;

- (9) todėl Sprendimas Nr. 3/80 turėtų būti panaikintas ir pakeistas Asociacijos tarybos sprendimu, kuris vienu žingsniu įgyvendintų visus Susitarimo ir Papildomo protokolo socialinės apsaugos sistemų koordinavimo principus;
- (10) nediskriminavimo principo taikymo požiūriu šiuo sprendimu neturėtų būti suteikiamos jokios papildomos teisės remiantis tam tikrais faktais ar įvykiais, įvykstančiais kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje, jei į tokius faktus ar įvykius neatsižvelgiama pagal pirmosios Susitariančiosios Šalies teisės aktus, išskyrus teisę eksportuoti tam tikras išmokas;
- (11) taikant šį sprendimą, darbuotojai turi teisę į šeimos išmokas, jei šeimos nariai teisėtai su jais gyvena toje valstybėje narėje, kurioje jie dirba. Šiuo sprendimu neturėtų būti suteikta jokia teisė į šeimos išmokas, jei šeimos nariai gyvena kitoje valstybėje, pavyzdžiui, Turkijoje;
- (12) siekiant palengvinti koordinavimo taisyklių taikymą, gali prireikti nustatyti specialias nuostatas, atitinkančias Turkijos teisės aktų specifiką;
- (13) siekiant užtikrinti, kad valstybių narių ir Turkijos socialinės apsaugos sistemų koordinavimas vyktų sklandžiai, būtina nustatyti konkrečias valstybių narių ir Turkijos, atitinkamo asmens ir kompetentingos valstybės įstaigos bendradarbiavimo nuostatas;
- (14) reikėtų priimti pereinamojo laikotarpio nuostatas, kuriomis būtų apsaugoti asmenys, kuriems taikomas šis sprendimas, ir užtikrinama, kad jie neprarastų teisių Sprendimui įsigaliojus,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šiame sprendime:
  - a) Susitarimas – Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos susitarimas;

- b) Reglamentas – 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo⁵, taikomas Europos Sąjungos valstybėse narėse;
- c) įgyvendinimo reglamentas – 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką⁶;
- d) valstybė narė – Europos Sąjungos valstybė narė;
- e) darbuotojas – tai:
  - i) valstybės narės teisės aktuose – pagal darbo sutartį dirbantis asmuo, kaip apibrėžta reglamento 1 straipsnio a dalyje;
  - ii) Turkijos teisės aktuose – pagal darbo sutartį dirbantis asmuo, kaip apibrėžta šios šalies teisės aktuose;
- f) šeimos narys – tai:
  - i) valstybės narės teisės aktuose – šeimos narys, kaip apibrėžta reglamento 1 straipsnio i dalyje;
  - ii) Turkijos teisės aktuose – šeimos narys, kaip apibrėžta šios šalies teisės aktuose;
- g) teisės aktai – tai:
  - i) valstybėse narėse – teisės aktai, kaip apibrėžta reglamento 1 straipsnio l dalyje, taikomi išmokoms, kurioms taikomas šis sprendimas;
  - ii) Turkijoje – atitinkami Turkijoje taikomi teisės aktai, susiję su išmokomis, kurioms taikomas šis sprendimas;
- h) išmokos – tai:
  - i) valstybių narių atžvilgiu – išmokos, kaip apibrėžta reglamento 3 straipsnyje;
  - ii) Turkijos atžvilgiu – atitinkamos išmokos, mokamos Turkijoje;
- i) eksportuojamos išmokos – tai:
  - i) valstybėse narėse:
    - senatvės išmokos,
    - maitintojo netekties išmokos,
    - išmokos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų,
    - invalidumo išmokos,kaip apibrėžta reglamente, išskyrus specialias neįmokines pinigines išmokas, išvardytas reglamento X priede;
  - ii) pagal Turkijos teisės aktus numatytos atitinkamos išmokos, išskyrus specialias neįmokines pinigines išmokas, kaip nustatyta šio sprendimo I priede;

⁵ OL L 166, 2004 4 30, p. 1.

⁶ OL L 284, 2009 10 30, p. 1.

2. Kiti šiame sprendime vartojami terminai reiškia tai, kas apibrėžta:
  - a) valstybių narių atveju – reglamente ir įgyvendinimo reglamente;
  - b) Turkijos atveju – atitinkamuose Turkijos taikomuose teisės aktuose.

2 straipsnis

Asmenys, kuriems taikomas šis sprendimas

Šis sprendimas taikomas:

- a) Turkijos darbuotojams, kurie yra arba buvo teisėtai įdarbinti valstybės narės teritorijoje ir kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar kelių valstybių narių teisės aktai, ir jų išlaikytiniams;
- b) a dalyje nurodytų darbuotojų šeimos nariams, jei šie šeimos nariai teisėtai gyvena ar gyvena kartu su atitinkamu darbuotoju jo darbo toje valstybėje narėje laikotarpiu;
- c) darbuotojams, kurie yra valstybės narės piliečiai ir kurie yra arba buvo teisėtai įdarbinti Turkijos teritorijoje ir kuriems yra ar buvo taikomi Turkijos teisės aktai, ir jų išlaikytiniams,
- d) c dalyje nurodytų darbuotojų šeimos nariams, jei šie šeimos nariai teisėtai gyvena ar gyvena kartu su atitinkamu darbuotoju jo darbo Turkijoje laikotarpiu.

3 straipsnis

Vienodas požiūris

1. Turkijos darbuotojai, teisėtai įdarbinti valstybėje narėje, taip pat teisėtai su jais gyvenantys jų šeimos nariai nediskriminuojami dėl pilietybės ir jiems taikoma tokia pati 1 straipsnio 1 dalies h punkte apibrėžtų išmokų tvarka, kaip ir valstybių narių, kuriose tie darbuotojai dirba, piliečiams.
2. Valstybės narės pilietybę turintys darbuotojai, teisėtai įdarbinti Turkijoje, taip pat teisėtai su jais gyvenantys jų šeimos nariai nediskriminuojami dėl pilietybės ir jiems taikoma tokia pati 1 straipsnio 1 dalies h punkte apibrėžtų išmokų tvarka, kaip ir Turkijos piliečiams.

II dalis

VALSTYBIŲ NARIŲ IR TURKIJOS SANTYKIAI

4 straipsnis

Gyvenamosios vietos sąlygos netaikymas

1. 1 straipsnio 1 dalies i punkte nurodytos eksportuojamos išmokos, į kurias teisę turi 2 straipsnio a ir c punktuose nurodyti asmenys, nėra mažinamos, keičiamos, laikinai sustabdomos, panaikinamos ar konfiskuojamos motyvuojant tuo, kad jų gavėjas gyvena:
  - i) Turkijos teritorijoje, nors išmokos skiriamos pagal valstybės narės teisės aktus,
  - ii) valstybės narės teritorijoje, nors išmokos skiriamos pagal Turkijos teisės aktus.
2. Darbuotojo šeimos nariai, kaip apibrėžta 2 straipsnio b punkte, turi teisę gauti eksportuojamas išmokas, apibrėžtas 1 straipsnio 1 dalies i punkto i papunktyje, kaip darbuotojo, kuris yra atitinkamos valstybės narės pilietis, šeimos nariai, jeigu šie šeimos nariai gyvena Turkijos teritorijoje.
3. Darbuotojo šeimos nariai, kaip apibrėžta 2 straipsnio d punkte, turi teisę gauti eksportuojamas išmokas, apibrėžtas 1 straipsnio 1 dalies i punkto ii papunktyje, kaip darbuotojo, kuris yra Turkijos pilietis, šeimos nariai, jeigu šie šeimos nariai gyvena valstybės narės teritorijoje.

III DALIS

ĮVAIRIOS NUOSTATOS

5 straipsnis

Bendradarbiavimas

1. Valstybės narės ir Turkija teikia viena kitai informaciją apie jų teisės aktų pakeitimus, kurie gali daryti poveikį šio sprendimo įgyvendinimui.
2. Taikydamos šį sprendimą, valstybių narių ir Turkijos valdžios institucijos ir įstaigos vienos kitoms teikia savo paslaugas ir veikia taip, kaip įgyvendindamos savo teisės aktus. Minėtų valdžios institucijų ir įstaigų teikiama administracinė pagalba paprastai yra nemokama. Tačiau valstybių narių ir Turkijos kompetentingos valdžios institucijos gali susitarti, kad tam tikros išlaidos būtų kompensuojamos.
3. Valstybių narių ir Turkijos valdžios institucijos ir įstaigos, vykdydamos šį sprendimą, gali tiesiogiai bendrauti tarpusavyje ir su atitinkamais asmenimis ar jų atstovais.

4. Įstaigos ir asmenys, kuriems taikomas šis sprendimas, privalo keistis informacija ir bendradarbiauti, kad būtų užtikrintas teisingas šio sprendimo įgyvendinimas.
5. Atitinkami asmenys turi kuo skubiau pranešti kompetentingos valstybės narės ar Turkijos, jei ji yra kompetentinga valstybė, įstaigoms ir gyvenamosios vietos valstybės narės ar Turkijos, jei ji yra gyvenamosios vietos valstybė, įstaigoms apie bet kokius asmeninės ar šeiminės padėties pasikeitimus, turinčius įtakos jų teisei į išmokas pagal šį sprendimą.
6. Dėl 5 dalyje nurodytos pareigos teikti informaciją nevykdymo gali būti taikomos nacionalinėje teisėje numatytos proporcingos priemonės. Tačiau šios priemonės turi būti lygiavertės priemonėms, kurios pagal vidaus įstatymus taikomos panašiomis aplinkybėmis ir negali panaikinti arba pernelyg suvaržyti pareiškėjų galimybes praktiškai naudotis šiuo sprendimu jiems suteiktomis teisėmis.
7. Valstybės narės ir Turkija gali numatyti nacionalines nuostatas, pagal kurias nustatomos teisės į išmokas tikrinimo sąlygos, siekiant atsižvelgti į tai, kad išmokų gavėjai būna arba gyvena ne tos valstybės, kurioje yra už mokėjimą atsakinga įstaiga, teritorijoje. Tokios nuostatos turi būti proporcingos, nediskriminuojančios dėl pilietybės ir atitinkančios šio sprendimo principus. Apie tokias nuostatas pranešama Asociacijos tarybai.

6 straipsnis

Administraciniai patikrinimai ir sveikatos tikrinimai

1. Šis straipsnis taikomas 2 straipsnyje nurodytiems asmenims, gaunantiems 1 straipsnio 1 dalies i punkte nurodytas eksportuojamas išmokas, taip pat įstaigoms, atsakingoms už šio sprendimo įgyvendinimą.
2. Jei išmokų gavėjas ar paraišką joms gauti pateikęs asmuo, arba jo šeimos narys būna arba gyvena valstybės narės teritorijoje, o už mokėjimus atsakinga įstaiga yra Turkijoje, arba jei jis būna arba gyvena Turkijoje, o už mokėjimus atsakinga įstaiga yra valstybėje narėje, sveikatos patikrinimą, kuris atliekamas tos įstaigos prašymu, atlieka išmokų gavėjo buvimo ar gyvenamosios vietos įstaiga pagal teisės aktuose, kuriuos taiko ta įstaiga, nustatytas procedūras.

Už mokėjimus atsakinga įstaiga praneša buvimo ar gyvenamosios vietos įstaigai apie tai, kokių specialių reikalavimų prireikus turi būti laikomasi, ir apie tai, kokie punktai turi būti įtraukti į sveikatos patikrinimą.

Buvimo arba gyvenamosios vietos įstaiga pateikia ataskaitą sveikatos patikrinimo paprašiusiai už mokėjimus atsakingai įstaigai.

Už mokėjimus atsakinga įstaiga pasilieka teisę reikalauti, kad išmokų gavėjo sveikatą patikrintų jos parinktas gydytojas ir kad tai būtų atlikta toje teritorijoje, kurioje išmokų gavėjas arba paraišką joms gauti pateikęs asmuo būna arba gyvena, arba toje šalyje, kurioje yra už mokėjimus atsakinga įstaiga. Tačiau išmokų gavėjo gali būti paprašyta sugrįžti į už mokėjimus atsakingos įstaigos valstybę tik su sąlyga, kad

vykdamas jis nepakenks savo sveikatai, o už mokėjimus atsakinga įstaiga apmokės kelionės ir apgyvendinimo išlaidas.

3. Jei išmokų gavėjas ar paraišką joms gauti pateikęs asmuo, arba jo šeimos narys būna arba gyvena valstybės narės teritorijoje, o už mokėjimus atsakinga įstaiga yra Turkijoje, arba jei jis būna arba gyvena Turkijoje, o už mokėjimus atsakinga įstaiga yra valstybėje narėje, administracinį patikrinimą, kuris atliekamas už mokėjimus atsakingos įstaigos prašymu, atlieka išmokų gavėjo buvimo ar gyvenamosios vietos įstaiga.

Buvimo arba gyvenamosios vietos įstaiga pateikia ataskaitą patikrinimo prašiusiai už mokėjimą atsakingai įstaigai.

Už mokėjimus atsakinga įstaiga pasilieka teisę reikalauti, kad išmokų gavėjo padėtų patikrintų jos parinktas specialistas. Tačiau išmokų gavėjo gali būti paprašyta sugrįžti į už mokėjimus atsakingos įstaigos valstybę tik su sąlyga, kad vykdamas jis nepakenks savo sveikatai, o už mokėjimus atsakinga įstaiga apmokės kelionės ir apgyvendinimo išlaidas.

4. Viena ar kelios valstybės narės ir Turkija, atitinkamai informavusios Asociacijos tarybą, gali susitarti dėl kitų administracinių nuostatų.
5. Pritaikius šio sprendimo 5 straipsnio 2 dalyje nurodyto nemokamos abipusės administracinės pagalbos principo išimtį, faktines išlaidas, susijusias su šio straipsnio 2–3 dalyse nurodytais patikrinimais, įstaigai, kurios buvo paprašyta juos atlikti, sumoka paprašiusi juos atlikti už mokėjimus atsakinga įstaiga.

7 straipsnis

Susitarimo 25 straipsnio taikymas

Susitarimo 25 straipsnis taikomas tais atvejais, kai kuri nors Šalis mano, kad kita Šalis nevykdo 5 ir 6 straipsniuose nustatytų pareigų.

8 straipsnis

Specialios nuostatos dėl Turkijos teisės aktų taikymo

Prireikus Asociacijos taryba II priede gali nustatyti specialias nuostatas dėl Turkijos teisės aktų taikymo.

9 straipsnis

Galiojančiuose dvišaliuose susitarimuose nustatytos administracinės procedūros

Galiojančiuose dvišaliuose valstybės narės ir Turkijos susitarimuose nustatytos administracinės procedūros gali būti toliau taikomos, jeigu jomis nedaromas neigiamas poveikis atitinkamų asmenų teisėms ar pareigoms, kurios nustatytos šiuo sprendimu.

10 straipsnis

Šio sprendimo įgyvendinimo tvarką papildantys susitarimai

Viena ar kelios valstybės narės ir Turkija gali sudaryti susitarimus, skirtus šio sprendimo įgyvendinimo administracinei tvarkai papildyti, ypač dėl sukčiavimo ir klaidų prevencijos bei kovos su jais.

IV DALIS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Kol šis sprendimas neįsigalioja, jokių teisių pagal jį neįgyjama.
2. Laikantis 1 dalies, pagal šį sprendimą teisė įgyjama, net jeigu ji susijusi su draudžiamuoju įvykiu, įvykusi iki šio sprendimo įsigaliojimo dienos.
3. Bet kuri išmoka, kuri nebuvo skirta arba kurios mokėjimas buvo sustabdytas motyvuojant atitinkamo asmens pilietybe arba gyvenamąją vietą, to asmens prašymu yra suteikiama arba jos mokėjimas atnaujinamas nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos, su sąlyga, kad dėl teisių, kurių pagrindu anksčiau buvo mokama išmoka, nereikia sumokėti vienkartinės išmokos.
4. Jeigu 3 dalyje nurodytas prašymas pateikiamas per dvejus metus nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos, pagal šį sprendimą įgytos teisės įsigalioja nuo tos dienos, o atitinkamiems asmenims negali būti taikomos valstybės narės ar Turkijos teisės aktų nuostatos, pagal kurias teisės panaikinamos ar apribojamos.
5. Jeigu 3 dalyje nurodytas prašymas pateikiamas pasibaigus dvejų metų laikotarpiui nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos, teisės, kurios nebuvo panaikintos arba netekusios galios dėl senaties termino, įsigalioja nuo prašymo pateikimo dienos, nebent valstybės narės ar Turkijos teisės aktų nuostatos yra palankesnės.

6. Dėl šio sprendimo asmenų, kuriems prieš įsigaliojant šiam sprendimui dėl Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio 1 dalies tiesioginio poveikio valstybė narė teikė pensiją ar specialią neįmokinę piniginę išmoką, teisės neribojamos ir nepanaikinamos.

12 straipsnis

Šio sprendimo priedai

Šio sprendimo priedai yra neatsiejama jo dalis.

13 straipsnis

Panaikinimas

1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimas Nr. 3/80 panaikinamas nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos.

14 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje

Asociacijos tarybos vardu

Pirmininkas

I PRIEDAS

TURKIJOS SPECIALIŲ NEĮMOKINIŲ PINIGINIŲ IŠMOKŲ SĄRAŠAS

II PRIEDAS

SPECIALIOS NUOSTATOS DĖL TURKIJOS TEISĖS AKTŲ TAIKYMO